

Prisotni so opozorili, da se je kot problematična izkazala vezanost Državnega odvetništva RS na navodila Vlade RS oziroma odvisnost od vsakokratne volje zakonodajalca. V določenih primerih je namreč Državno odvetništvo RS vezano na navodila Vlade RS, kar pomeni, da je prisiljeno zastopati tudi (pravno) sporno stališče, s katerim se ne strinja. Zato je pomembno, da se zagotovijo ustrezne varovalke, ki bodo državnim odvetnikom omogočale, da svojo funkcijo izvajajo skladno z ustavo in zakoni ter brez strahu pred morebitnimi povračilnimi ukrepi oziroma sankcijami.

Prav tako bi bila sprememba samega naziva (nazaj) v državno pravobranilstvo bolj primerna (tako glede na pomen same besede kot tudi razločevanja med državnimi in ostalimi odvetniki). Kot glavni poudarek posveta pa je bila izpostavljena možnost podpora vpisu državnega odvetništva (pravobranilstva) v Ustavo RS.

Izjave govorcev na posvetu:

Marko Lotrič, predsednik Državnega sveta RS: »Dovolj časa je minilo od spremembe zakona, da se danes lahko že ocenijo rezultati in morebitne potrebe po spremembi zakonodaje. Cilj vseh sprememb pa mora biti usmerjen v vzpostavitev mehanizmov in orodij za še boljše in učinkovitejše delo Državnega odvetništva. Kajti državni odvetniki z zastopanjem države pred sodišči in upravnimi organi doma ter pred tujimi in mednarodnimi sodišči in arbitražami, in z nalogami pravnega svetovanja in mirnega reševanja sporov varujejo državno premoženje in premoženjske interese Republike Slovenije. S tem pa tudi varujejo državljane in davkoplačevalce. Zato nam ne sme biti vseeno za učinkovitost njihovega dela, pa tudi ne za njihova opozorila.«

Dr. Ana Kerševan, generalna državna odvetnica: »Vprašati se moramo kdo, kako, na kakšen način, s kakšnimi pooblastili morda tudi s kakšnimi navodili naj predstavlja interese Republike Slovenije doma in v tujini? Želim si, da bi tokrat bolj prisluhnili zadržkom in tudi priporočilom stroke.« V nadaljevanju je izpostavila: »Zavezani smo k vsebini in zvezani z zakonom. Uresničevanje zavez terja trdno oporo, zakonska ureditev, kot zdaj je, nam te opore ne daje. Za stabilnost vsakega sistema so bistveni trdni temelji: sprašujem se, ali je prav, da je status Državnega odvetništva odvisen od vsakokratne volje zakonodajalca in ne ustavodajalca?«

Dr. Nataša Pirc Musar, predsednica Republike Slovenije: »V Državnem odvetništvu se odpirajo številna vprašanja. Eno od pomembnejših vprašanj, ki se po mojem mnenju ponujajo v razmislek je, ali je državno odvetništvo ustavna kategorija? Menim, da bi moral biti odgovor pritrdilen in si Državno odvetništvo, kot branik javnega interesa, zasluži samostojno mesto v Ustavi. Glede na pristojnosti in naravo dela se namreč zdi jasno, da je tudi ta organ del pravosodja, čeprav v Ustavi zaenkrat še ni našel svojega mesta. Prizadevanja za slednje trdno podpiram.«

Mag. Urška Klakočar Zupančič, predsednica Državnega zbora Republike Slovenije: »Poskus, da bi zagotovili materialno neodvisnost sodnikom, je bil žal neuspešen. A za materialno neodvisnost, ki je nujna za delovanje celotne sodne veje oblasti, se bom trudila še naprej. Sem zagovornica avtonomnega državnega tožilstva in avtonomnega državnega odvetništva. Kljub vsem argumentom stroka pri sprejemanju prejšnje reforme ni bila upoštevana.« Predsednica DZ je podprla prizadevanje Državnega odvetništva za vpis v Ustavo, saj bi kot takšno med drugim lahko delovalo neodvisno od vsakokratne oblasti.

Prof. dr. Matej Accetto, predsednik Ustavnega sodišča RS: »Nobeden od pravnikov ni samo agent svojega nadrejenega, je tudi branilec prava. To velja za vse odvetnike, tudi tiste v gospodarstvu. Še posebej pa je in mora biti branilec prava državni (in državin) odvetnik.«

Drago Šketa, generalni državni tožilec: »Državno odvetništvo ni ustavna kategorija, saj je ustanovljeno z zakonom. V sistemu delitve oblasti na zakonodajno, sodno in izvršilno oblast je umešeno v izvršilno vejo oblasti. Hkrati je del pravosodja v širšem pomenu, kamor je med drugim umešeno tudi državno tožilstvo. Kljub temu, da Državno odvetništvo ni ustavna kategorija, je pri urejanju njegovega statusa, položaja in pristojnosti potrebno izhajati iz pravne tradicije in se pri tem zavedati, da spreminjanje tega ne more biti neodvisno od njegove vpetosti v pravni red države kot celote. Navedeno potrjuje tudi dejstvo, da je zastopanje subjektov, ki jih v naši pravni ureditvi zastopa Državno odvetništvo RS, v posameznih državah urejeno zelo različno. Razlike v ureditvi pa so posledica ravno različnih pravnih tradicij v posamezni državi in dejstva, da so vrste zadev, ki jih ti organi obravnavajo, različne.«

Doc. dr. Bruna Žuber, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani: »Državnemu odvetništvu je treba na sistemski ravni zagotoviti samostojen položaj, ki mu omogoča neodvisno in strokovno izvajanje njegovih nalog. Pravna ureditev mora zagotoviti podlago za zakonito in ustavnoskladno strokovno delovanje državnega odvetnika ter nuditi zadostna varovala pred navodili in drugimi zunanjimi usmeritvami državnemu odvetniku glede njegovih strokovnih presoj pri opravljanju njegovih nalog. Pomen samostojnosti se še posebej intenzivno kaže v upravnem sporu, kjer lahko državno odvetništvo nastopa v različnih vlogah (v svojstvu tožnika kot zastopnika javnega interesa, kot zastopnik tožene stranke, kot zastopnik tožeče stranke in kot zastopnik prizadete osebe s položajem stranke, če tako določa zakon).«

Zasl. prof. dr. Igor Kaučič, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani: »Ustavna ureditev organov s področja pravosodja je sistemsko nedosledna in pomanjkljiva, saj poleg sodstva ureja le državno tožilstvo, odvetništvo in notariat, ne pa tudi državnega odvetništva. Kljub različnim pristojnostnim v pravnem sistemu, je njihova skupna značilnost, da delujejo na področju pravosodja, zato ni videti prepričljivega razloga za njihovo različno institucionalno pravno ureditev. Smiselno bi zato bilo preučiti možnost konstitucionalizacije državnega odvetništva oz. njegove vključitve v ustavno ureditev pravosodja.«

Prof. dr. Rajko Pirnat, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani je poudaril, da mora državnim odvetnikom pri njihovem delu biti zagotovljena ustrezna stopnja samostojnosti in neodvisnosti dela, saj opravljajo svoje delo na podlagi Ustave in zakona tako kot druge osebe, ki imajo status funkcionarja v pravosodju. Temeljni razlog je, da morajo pri vsem svojem delu zasledovati javni interes in javno korist, ne pa nastopati zgolj kot pooblaščenec organov izvršilne veje oblasti.

Foto in video: Benjamin Beci/Fixmedia

